

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controuersia Vnica. De veritate conclusionis, & doctrinae præsentis
articuli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Ad tertium dicendum, quod licet anima Christi potuerit intelligere, non conuertendo se ad phantasmata: poterat tamen intelligere, se ad phantasmata conuertendo. Et ideo sensus non fuerunt frustra in ipsa, præsertim cum sensus non dentur homini solum ad scientiam intellectuam, sed etiam ad necessitatem vite animalis.

Sensus quaesiti.

CONVERSIO intellectus in vñu scientiæ aut præhabiti cognitionis habitualis fit per imperium intellectus phantasiæ seu cogitativam mouentis ad formandum phantasma rei singularis sub communi natura contentæ, vt in eo naturam rei materialis inspicit singulariter subsistentem, vel vt conditiones indiuiduantes materiales, quas inspicit in phantasmate remoueat à natura spirituali, puta Gabriele, vel vt in phantasmate tanquam in exemplo inspicit id, quod studet intelligere; Quæ est doctrina S. Th. lib. 2. cont. gent. cap. 73. ratione 7. & 1. p. q. 84. art. 7. vbi Cai. has omnes causas indistincte complectens ait conuerti ad phantasma nihil aliud significare, nisi vt phantasmate actualiter ad tale opus. Videnda sunt etiam quæ scribit Bannes dubio tertio, ad eundem articulum. Et licet intellectus in conuersione ad phantasmata, quæ fit secundum actum scientiæ seu cognitionis à phantasmatibus acceptæ, aut per species ab eis deriuatas, vel per accidens infusæ, ab eis dependeat & eis indigeat; conuersio tamen quæ fit per actum scientiæ per se inditæ, qualis est ea scientia animæ Christi, de qua loquitur in hoc art. S. Tho. non est ex indigentia aut dependentia vel subiectione, sed ex eminentia & abundantia perfectionis, superioritatis & virtutis ac prædominij. Cum enim possit intellectus vt specie infusa ad communem naturam intelligendam non vtendo ea, pro vt singularia repræsentat, poterit per illam naturæ communis cognitionem mouere phantasiam ad formandum phantasma rei singularis sub illa natura contentæ, & in ea naturam inspicere, vt indiuidualiter subsistentem, & sic intelligere naturam illam per conuersionem ad phantasmata; vt specialiter de scientia Christi probat in hoc art. S. D. Et ex his patet Vasq. disp. 52. cap. 2. non intellexisse quid sit conuersio intellectus ad phantasmata.

Forma Textus.

CONCL. est: Anima Christi potuit vñ hac scientia non conuertendo se ad phantasmata: Probatur: quia anima Christi plene habuit facultatem comprehensoris; ergo potuit, &c. Antecedens probatur intra quæst. 15. art. 10. vbi ostenditur, quod Christus ante passionem fuit simul viator & comprehensor. Consequentia vero probatur ex differentia conditionum Christi vt erat viator, & vt erat comprehensor; nam conditiones viatoris habuit præcipue ex parte corporis, in quantum fuit passibile; conditiones vero comprehensoris maxime habuit ex parte animæ intellectuæ inter quas hæc vna est, vt anima intellectuæ nullo modo subdatur suo corpori, aut ab eo dependeat, sed totaliter ei dominetur; ergo si anima Christi plene habuit facultatem comprehensoris, potuit intelligere non conuertendo se ad phantasmata. Antecedens quo ad vltimam partem probatur ab effectu: quia post resurrectionem ex anima gloria redundabit ad corpus. Consequentia vero probatur: Quia ex hoc anima viatoris indiget, ad phantasmata conuerti, quod est corpori obligata & quodammodo ei subiecta, & ab eo dependet; ergo. Probatur hoc assumptum: quia anima beata, & ante resurrectionem, & post intelligere pos-

sunt absque conuersione ad phantasmata, quia scilicet non sunt corpori obligata, &c.

Controuersia Vnica.

De veritate conclusionis, & doctrina presentis articuli.

PRIMA sententia fuit Dur. in 3. sent. dist. 14. quæst. 2. dicentis Christum indignum conuersione ad phantasmata, etiam in vñu scientiæ infusæ.

Secunda sententia in altero extremo posita est Vasq. disp. 52. cap. 2. vbi duo dicit. primum est scientiam animæ Christi infusam talis esse naturæ, vt qui illam habet, non solum non indigeat conuersione ad phantasmata ad vñum illius, verum etiam ea vt non possit ad cognitionem cuiuscunque obiecti, etiam sensibilis, per conuersionem illam; quamvis fieri possit, vt simul cū intellectu vñente hac scientia operetur phantasia, & imaginatio circa res sensibiles, & eas suo modo cognoscat; ita tamen vt vñus huius scientiæ nullo modo connexus sit cum operatione imaginationis & phantasiæ; sed hoc non est proprie intelligere per conuersionem ad phantasmata. Secundum est: rationem D. Th. pro sua conclusione non omnino firmam videri. Quam sententiam quo ad priorem partem quidā recentiores immerito tribuunt Suarezio.

Tertia sententia vtrique contraria est D. Tho. in hoc art. vbi duo dicit. primum est, animam Christi potuisse vt hac scientia non conuertendo se ad phantasmata; secundum est, eandem intelligere potuisse per conuersionem ad phantasmata: ita S. D. ad 3. quam sententiam sequuntur omnes eius discipuli. Ex quibus addunt nonnulli potuisse etiam animam Christi Domini vt scientia acquisita absque conuersione ad phantasmata.

Tres sunt propositæ controuersiæ partes breuiter expediendæ.

Prima est de veritate conclusionis S. Thom. asserentis animam Christi vt potuisse hac scientia non conuertendo se ad phantasmata, cuius opus posuit docet Duran. sed eius veritatem explicat & tuenitur Caietanus, Medina & alij recentiores.

Ad cuius euidentiā attendenda est primo diligenter ratio S. Thom. cuius vis in hoc consistit, quod Christus plene habuit facultatem & conditiones comprehensoris, maxime secundum animam intellectuam; inter quas hæc vna est, vt anima intellectuæ nullo modo subdatur suo corpori, nec ab eo dependeat, sed totaliter ei dominetur: ex quo sequitur, vt potuerit intelligere non solum scientia beata, sed etiam scientia infusæ, immo & acquisitæ, vt dicemus, non conuertendo se ad phantasmata. Habet autem anima Christi, vt corpori dominetur, ex dote fruitionis & comprehensionis, quæ sunt animæ dotes; ex parte vero corporis nulla ad hunc effectum dos est necessaria; quia non oportet ad actus huius scientiæ corpus concurrere; ex dictis vero dotibus dominium animæ supra corpus conuenire docet D. Thom. in 4. dist. 49. quæst. 4. art. 5. quæst. 1. ad 3. dicens comprehensionem importare remotionem impedimentorum, propter quæ nō poterat anima Deo præsentialiter coniungi, quod quidem fit per hoc, quod habitus gloriæ animam ab omni defectu liberat, & ita reddit eam sufficientem ad cognoscendum sine phantasmate. Primo quidem secundum actum visionis beatificæ, secundario vero secundum omnem alium actum intellectuæ cognitionis conuenientem animæ, prout est in statu beati-

Sententia Doctorum.

Resolutio. Animam Christi potuisse vñ scientia infusæ sine conuersione ad phantasmata.

beatifico, omnis enim animæ perfectio secundum beatitudinis statum illi congruens à corpore libera est, nec illi subditur, sed eo superior est, & ad dominium pertinet animæ respectu corporis. Quamvis ergo modus operandi naturalis sequatur modum essendi naturalem, & ideo anima coniuncta corpori nihil possit intelligere naturaliter sine phantasmate, modus tamen operandi gratuitus & supernaturalis non sequitur modum essendi naturalem; sed modum essendi supernaturalem, quem habet ex gratuita Dei voluntate. Vnde S. Athan. *quæst.* 12. ait B. Virginem in salutatione Angeli vidisse nudam eius essentiam, vt in se est; quam certe videre minime potuisset, nisi modum prius habuisset operandi supernaturalem independentem à corpore & à phantasmatibus. Cum igitur anima Christi ante passionem condiciones & statum haberet comprehensoris, nullo suæ intellectiois actu corpori subdebatur, sed illi quolibet actu & habitu scientifico dominabatur, non minus quam in statu resurrectionis animæ beatorum sint corporibus quo ad actus intellectuales cognitionis dominatur; poterat igitur anima Christi non solum actu visionis beatificæ, sed etiam actu scientiæ infusæ, quæ supernaturalis est, intelligere siue conuersione ad phantasmata; quoniam vterque actus, & vtraque scientia conuenit animæ Christi ratione status beatifici; quamuis illa primario, hæc autem secundo. Scientia siquidem infusa se habet, vt dispositio vnionem consequens hypostaticam, & statum animæ Christi beatificum exornans, licet ad eius essentialem rationem non pertineat. Et quia plenum habebat anima Christi dominium super imaginatiuum suam potentiam, & species in ea conseruatas, ideo poterat ea vti pro sua voluntate in actu intellectiois rerum corporearum contemplando quidditates earum in illis speciebus, vt singulariter existentes.

Ex dictis patet primo efficacia probationis D. Thom. quam hic explicat optime Caiet. secundo, quam vanæ sint caillationes Vasquezij; quibus nititur vim dictæ probationis infringere; tertio patet solutio argumentorum Durandi; quæ refert & soluit Medina *super hoc artic.*

SECUNDA PARS *Controuersia. An Christus vii potuerit, vel vsus fuerit hac scientia conuertendo se ad phantasmata?*

Responsio est affirmans.

Secunda controuersia pars est circa responsionem ad tertium, vbi S. D. ait Christum intelligere potuisse per hanc scientiam se ad phantasmata conuertendo; cuius contrarium affirmat Vasq. sed huius dicti veritatem explicat & tuetur Aluar. in sua disput. 63. ostendens etiam probabile esse aliquando Christum usum fuisse scientia indita conuertendo se ad phantasmata. Probatio vero præcipua dictæ veritatis ea est, quæ habetur in dicta responsione collata argumento; cuius vim explicat prædictus Expositor in secunda sua conclus. nec eius dictis quidquam addendum occurrit: & est expressa doctrina S. Th. in hac q. art. 4. vt etiam hic aduertit Medina.

TERTIA PARS *Controuersia. An Christus, vt comprehensor, vii potuerit, aut vsus fuerit scientia acquisita non conuertendo se ad phantasmata?*

Sententiam affirmantem esse probabilem.

Partem affirmantem tunc quidam viri doctissimi; quorum sententia valde probabilis est: Quoniam id conuenit animæ separatæ, quæ scientiam retinet acquisitam, & ea libere vtitur absque conuersione ad phantasmata, quæ nulla sunt, aut esse possunt in anima à corpore separata; igitur etiam anima Christi, licet esset in corpore, potuit vii scientia acquisita sine conuersione ad phantasmata. in D. Thom. 3. partem.

A mata; eo quod esset in statu comprehensoris, qui longe nobilior est, & minus indigens corpore, quam status cuiuscunque animæ separatæ. Et confirmatur: quia probabile est species acquisitas addito lumine supernaturali posse representare singularia. Vnde etiam nostra Theologia quatenus scientia est, de multis agit singularibus, vt supra declarauimus. Nec tamen propterea negandum est, in anima Christi fuisse scientiam illam ordinis naturalis per se infusam, quæ cunctis infunditur animabus à corpore separatis: hæc. n. est alterius rationis ab acquisita: ab infusa vero supernaturali non videtur differre, nisi sicut imperfectum in esse naturæ, quod est perfectibile per esse gratiæ, differt à se ipso iam perfecto per gratiā, vt, exempli gratia beatitudo Angeli naturalis, quæ perfectibilis est per gratiam & gloriam supernaturalem, differt à se ipsa iam perfecta per superadditam gratiam & gloriam, & immutabilitas Angeli perficitur per gratiam, vt explicauimus in 1. p. q. 10. ar. 6. Debit enim omnis potentialitas animæ Christi ad actum reduci, ac proinde non debuit illi deesse prædicta scientia per se infusa naturalis: sed quoniam hæc ex se valde imperfecta est, vt patet ex 1. p. q. 89. ideo perfici debuit in anima superaddito lumine & speciebus etiam supernaturaliter infusis, vt per additum lumen supernaturale non minus, sed multo magis distincte representarent species illæ ordinis naturalis, quam representent species Angelorum ex natura sua perfectiores, per additas vero species representarentur ea, quæ per species ordinis naturalis non sunt apta representari, vt cordium cogitationes, futura contingentia, & mystetia gratiæ.

PRIMA CONCL. Anima Christi potuit vii scientia infusa sine conuersione ad phantasmata. Hæc est conclusio S. D. in textu, & patet ex dictis.

Conclusio deducitur, & probatur.

SECUNDA CONCL. Probatio D. Th. efficax est quantum patitur subiecta materia. Hæc patet ex dictis.

TERTIA CONCL. Anima Christi per dictam scientiam potuit intelligere conuertendo se ad phantasmata. Hæc est S. D. in respons. ad 3. & art. 4. huius quæst. Et probatur: quia Christus erat viator & comprehensor. Et quamuis hæc scientia ad statum præcipue pertineret comprehensoris, vsus tamen eius pertinebat etiam ad officium Saluatoris; atque adeo viatoris; & ideo talem debuit habere excellentiam, vt in vsu & actibus intellectiois ad salutem humani generis ordinatis modum posset inducere scientiæ viatoris & animæ rationalis, qui est intelligere per conuersionem ad phantasmata, & vnum alteri componendo, & ex vno in aliud discurrendo; vt patet ex artic. sequenti. Videndus est S. Th. in 2. 2. dist. 14. q. 1. art. 2. quæstion. 2.

QUARTA CONCL. Probabile est Christum nonnumquam usum fuisse prædicta scientia per conuersionem ad phantasmata. Hæc patet ex responsione S. Thom. ad 3. eidem argumento collata, vt optime deducit, & explicat Aluar. & est de mente S. Thom. in 2. sent. loco notato.

VLTIMA CONCL. Valde probabile est Christum vii potuisse scientia etiam acquisita sine conuersione ad phantasmata. Hæc patet ex dictis.

CONTRA primam concl. sunt argum. Dur. quæ referunt & soluunt Cai. & Med. *super hoc artic.* & Suar. disp. 28. sect. 1. 8. Sed obicit Durandus.

Argumenta, & solutiones.

CONTRA secundam conclus. Vasq. disp. 52. cap. 2. num. 10. proposito argumento Caietani, & eius responsione sic eam impugnat: Tota difficultas est de scientia infusa, quare non indigeat conuersione ad phantasmata; ergo non sufficit probasse intellectum Christi non indiguisse conuersione ad phantasmata. Et confirmatur: quia intellectus

Obi. 1. conclus. 2. conclus.

Conf.

Pp

Chri-

Solus.

ad Conf.

Obi. 2.

Solus.

Christi in hac vita, ideo non indigebat conuer-
sione ad phantasmata, quia scientia præditus erat
claræ visionis Dei, quæ nullo modo iuari potest
sensibus, non autem, quia talis intellectus erat;
quin potius ex hoc capite indigeret in quouis sta-
tu, in quo esset coniunctus corpori. *R. spon.* cum
Caiet. falsum esse anteced. quoniam hæc scientia
infusa similis est scientiæ Angelorum, & ea longe
excellentiore est; & ideo sicut per eam Angeli re-
rum essentias, vt indiuidualiter existentes intuen-
tur absque conuerfione ad phantasmata & sine
discursu & compositione, sic & multo magis a-
nima Christi per scientiam inditam potuit intel-
ligere absque conuerfione ad phantasmata. *Ad*
confirmat. dico falsum esse antecedens præcise
sumptum; status enim comprehensoris cum om-
nibus ad ipsum pertinentibus propria causa est
non indigentia conuerfionis ad phantasmata; vt
supra declarauimus.

Contra eandem conclus. est hoc argumentum; A-
nima Christi licet esset beata, non tamen habebat
alias perfectiones & conditiones beatorum ani-
marum; ergo non oportuit, vt haberet dominiũ
in corpus, ita vt posset intelligere sine conuerfio-
ne ad phantasmata. Antecedens probatur: quia
anima Christi non conformabatur voluntati Dei
etiam in voluto materiali; vt probat S. Doct. infra
quest. 18. art. 8. ex illo Matth. 26. *Transseat a me calix*
iste. Et præterea contristabatur: nam vt in eodem
cap. dicitur, *capit contristari, & maestus esse.* Ergo. *Resp.*
falsum esse antecedens. Ad probationem dico
conformitatem duplicem esse posse, alteram per
voluntatem, vt ratio est, siue vt est deliberata; &
hoc modo Christi voluntas conformabatur in
volito, etiam materiali, diuinæ voluntati; quæ est
perfectio conueniens omni beatæ voluntati; al-
tera est per voluntatem antecedentem, & vt na-
tura est; & hoc modo neque Christi voluntas,
neque beatorum voluntates necessario, aut sem-
per conformantur diuinæ voluntati: vt ait S. D.
in 3. sent. dist. 17. quest. 1. artic. 2. quest. 1. & dist. 31. quest.
2. art. 3. questum. 2. & Caiet. Matth. 20. exponens
murmur operariorum. Ad aliam probationem
dico Christum habere debuisse omnes eas perfe-
ctiones animæ beatæ, quæ non tollunt merendi
facultatem, non autem eas, quæ illam non admit-
tunt; constat autem dolorem, tristitiam & mæro-
rem voluntarie suscepta ad finem redemptionis
esse meritoria; & ideo non debuit habere perfe-
ctiones affectionibus istis oppositas: obligatio
vero ad corpus, cui opponitur prædominium, nõ
conducit ad meritum; quia prior est ex natura sua
omni actu voluntatis; Doctrina est D. Thom. in-
fra q. 15. art. 5. ad 3.

CONTRA tertiam, & quartam conclusionem
sunt argumenta Vsq. quibus optime respondet
Aluarez.

ARTICVLVS III.

Vtrum hæc scientia fuerit collatiua.

3. d. 14. ar. 3.
q. 3. & veri.
q. 20. a. 3. ad
1. c. 14. & li.
2. c. 22.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod anima Chri-
sti hanc scientiam non habuerit per modum colla-
tionis. Dicit enim Damasc. in 3. lib. In Christo non dici-
mus consilium neque electionem. Non autem remouentur
hæc à Christo, nisi in quantum importat collationem, &
discursum. Ergo videtur, quod in Christo non fuerit scien-
tia collatiua vel discursiua.

q. præc. a. 2.

Præterea: Homo indiget collatione, & discursu ratio-
nis ad inquirenda ea, quæ ignorat. Sed anima Christi co-
gnouit omnia, vt supra dictum est. Non ergo in ea fuit
scientia discursiua, vel collatiua.

Præterea: Scientia animæ Christi se habuit per modum
comprehensorum, qui Angelis conformantur: vt dicitur
Matthæi vigesimo secundo. Sed in Angelis non est scientia
discursiua, seu collatiua: vt patet per Dionys. 7. cap. de di-
uin. nom. Ergo nec etiam in anima Christi fuit scientia
discursiua, seu collatiua.

Sed contra est. quod Christus habuit animam ratio-
nalem vt supra habitum est. Propria autem operatio ani-
mæ rationalis est conferre, & discurrere de vno in aliud.
Ergo in Christo fuit scientia discursiua vel collatiua. *q. 5. a. 3.*

Respondet dicendum, quod aliqua scientia potest esse
discursiua, vel collatiua dupliciter. Vno modo, quantum
ad scientiæ acquisitionem: sicut accidit in nobis, qui proce-
dimus ad cognoscendum vnum per aliud, sicut effectus per
causas, vel econuerso. Et hoc modo scientia animæ Christi
non fuit discursiua, vel collatiua: quia hæc scientia, de qua
nunc loquimur, fuit sibi diuinitus indita, non per inuesti-
gationem rationis acquisita. Alio modo potest dici aliqua
scientia discursiua, vel collatiua, quantum ad vsum: sicut
interdum scientes, ex causis concludunt effectus: non vt de
nouo addiscant, sed volentes vti scientia, quam iam habent.
Et hoc modo scientia animæ Christi poterat esse collatiua,
& discursiua. Poterat enim ex vno aliud concludere, sicut
si placebat: Sicut Matth. 17. cum Dominus quæfisset à
Petro, à quibus Regis terræ tributum acciperent, à filiis
suis, an ab alienis, Petro respondente, quod ab alienis, con-
clussit. Ergo liberi sunt filij.

Ad primum ergo dicendum, quod à Christo excluditur
consilium, quod est cum dubitatione: & per consequens ele-
ctio, quæ in sui ratione tale consilium includit. Non autem
à Christo excluditur vsus consilij.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procedit de dis-
cursu, & collatione, prout ordinatur ad scientiam acqui-
rendam.

Ad tertium dicendum, quod Beati conformantur An-
gelis, quantum ad dona gratiarum: manet tamen dispo-
sitiua, quæ est secundum naturam. Et ideo vti collatione,
& discursu, est connaturale animabus Beatorum, non au-
tem Angelis. *D. 14. c. 186.*

Sensus quæsti.

Esse collatiuum hic sumitur, prout extenditur
etiam ad discursiuum; vt patet ex principio
corporis. Dicitur autem scientia collatiua, aut di-
scursiua, cuius actus fit per modum collationis,
aut discursus: ita vt sensus sit. Vtrum huius scien-
tiæ cognitio fuerit per collationem, aut discursu-
m.

Forma Textus.

PRÆMISSA distinctione respondetur quæsto
duabus conclusionibus.

Distinctio est: Scientia potest esse collatiua, vel
discursiua dupliciter: Vno modo, quantum ad scien-
tiæ acquisitionem: sicut accidit in nobis, qui pro-
cedimus ad cognoscendum vnum per aliud; sic-
ut effectus per causas, vel econuerso; Alio modo,
quantum ad vsum; sicut interdum scientes ex cau-
sis concludunt effectus, non vt de nouo addiscant,
sed volentes vti scientia, quam iam habent.

PRIMA CONCL. est: Scientia hæc non fuit discursi-
ua, vel collatiua quantum ad acquisitionem. Probat: quia
hæc scientia fuit illi diuinitus indita, non per
inuestigationem rationis acquisita; ergo.

SECUNDA CONCL. Scientia hæc potuit in anima
Christi esse collatiua, & discursiua quantum ad vsum.
Probat: quia poterat ex vno aliud concludere;
ergo. Antecedens probatur ex locutione Domi-
ni cum Petro Matth. 17. quæ refertur in textu.

Expositio Textus.

VIDENDA sunt, quæ scribunt Med. & Suar. in
comment. pro intelligentia præsentis art.

Contro-